

Το μέγιστο πρόβλημα της σύγχρονης ποιμαντικής και κοινωνικής Θεολογίας

[Ορθοδοξία](#) / [Ποιμαντική](#)

[Βασίλειος Γκρίλλας, Θεολόγος, ΜΑ Θεολογίας](#)

Το κύριο πρόβλημα σήμερα της ποιμαντικής και της κοινωνικής Θεολογίας της Εκκλησίας είναι η πρόσληψη των μεγεθών του κόσμου και εν τέλει η σκέψη λειτουργίας του ίδιου του κόσμου. Τα δεδομένα του κόσμου απέχουν πολύ από τα δεδομένα της Αλήθειας του Ευαγγελίου και των δογμάτων της πίστewς. Γι' αυτό η Εκκλησία στην ποιμαντική και κοινωνική της μέριμνα προσλαμβάνει τα πρόσωπα και όχι τα δεδομένα του κόσμου. Δεν προσλαμβάνει αντικείμενα, αλλά υποκείμενα. Ασχολείται με την ουσία του ανθρώπου και όχι με τα δορυφορούμενα στοιχεία που συνοδεύουν την παρουσία του. Αυτό, γιατί η πρόσληψη του κόσμου γίνεται με στόχο να θεραπευτεί ο κόσμος. Αν μαζί με τα πρόσωπα η Εκκλησία συλλέξει και προσλάβει προς θεραπεία πέραν του προσώπου και τα περι-ουσιακά στοιχεία αυτών, δεν θα υπάρχει κανένα αποτέλεσμα ουσίας. Η Εκκλησία θεραπεύει τον άνθρωπο. Θεραπεύοντας τον άνθρωπο τον οδηγεί σε ορθές επιλογές βίου, σε πραγματικά σωτηριολογικές επιλογές ζωής και τότε ο άνθρωπος θεραπεύει τα ίδια τα στοιχεία που τον δορυφορούν. Η ποιμαντική της Εκκλησίας έχει άξονα της το «*ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες*[\[1\]](#)» του Αποστόλου Παύλου. Η

καθολικότητα της Εκκλησίας απαιτεί αυτήν την έμφαση στο τα πάντα κατέχοντες με μοναδικό στόχο ο οποίος επιζητά διαρκώς «πάντας ανθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν»[\[2\]](#).

Αν η Εκκλησία προσλάβει τα δορυφορούμενα στοιχεία του ανθρώπινου προσώπου οδηγείται στην εκκοσμίκευση. Γι' αυτό και σθεναρά η προσπαθεί να κρατηθεί μακριά από μηχανισμούς απρόσωπους. Ενδεχόμενη πρόσληψη απρόσωπων στοιχείων του κόσμου από την Εκκλησία οδηγεί σε επιχειρηματικού τύπου δράσεις, καθόσον η ποιμαντική παύει να ασχολείται με την ουσία του ανθρώπου και μετατρέπεται σε επιχειρηματική που ασχολείται με την περί-ουσία της ανθρώπινης ύπαρξης. Ποιμαντική και κοινωνική Θεολογία δεν μπορεί να υπάρξει δίχως πρόσωπο. Η πίστη και η προσέγγιση της Αλήθειας αφορούν κατ' αποκλειστικότητα το ανθρώπινο πρόσωπο. Η απουσία προσώπου - ουσίας δίνει την εντύπωση πως η «δραστηριότητα» της Εκκλησίας μετατοπίζεται από το πρόσωπο στην κεφαλαιακή επιφάνεια που παρέχουν οι απρόσωποι μηχανισμοί. Μέσα σε αυτή την προοπτική η Εκκλησία ασκεί το ποιμαντικό, κοινωνικό και θεολογικό της έργο με επίγνωση ότι δίνει τα πάντα δωρεάν, γιατί λαμβάνει εκ Θεού τα πάντα δωρεάν. Οπότε στην ποιμαντική και κοινωνική προέκταση της δεν χωρεί κανένα είδος συναλλαγής.

Όταν σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρούνται -δυστυχώς- δείγματα συναλλαγής, τότε έχουμε περίτρανη την εκκοσμίκευση της Εκκλησίας. Η οικονομική αξιολόγηση

των Μυστηρίων, οι οικονομικές συναλλαγές πάσης φύσεως κλήρου και λαού, οι συμμετοχές εκκλησιαστικών φορέων σε οικονομικά αναπτυξιακά προγράμματα, οι εργασίες στην βάση επιχειρηματικών σχεδίων (business plans) κ.α., αποτελούν εκκοσμίκευση της ποιμαντικής ακόμα και αν γίνονται υπό το πρόσχημα της ποιμαντικής και κοινωνικής μέριμνας της Εκκλησίας. Ωστόσο, όταν η ποιμαντική και κοινωνική μέριμνα εκκοσμικεύεται, ουσιαστικά περιφρονείται σθεναρά ο λαός του Θεού.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται φαινόμενα χρήσης μοντέλων οικονομικής ανάπτυξης και στην Εκκλησία. Κύριο μοντέλο είναι η επιχειρηματική και οικονομική ανάπτυξη της όποιας εκκλησιαστικής περιουσίας. Παράλληλα, η ένταξη εκκλησιαστικών φορέων σε αναπτυξιακά ευρωπαϊκά ή τοπικά προγράμματα, αρχίζει και σημειώνει μια προσαρμογή της Εκκλησίας σε περιβάλλοντα αλλότρια. Όμως η Εκκλησία δεν έχει θέση σε τέτοιες δράσεις, όσο ισχυρά κοσμικά επιχειρήματα και αν προβάλλονται. Η Εκκλησία δεν αποτελεί επιχειρηματικό χώρο που στοχεύει στο μέγιστο δυνατό κέρδος αδιαφορώντας για τον άνθρωπο. Αντίθετα, η Εκκλησία τόσο στο νόημα και στο περιεχόμενό της, όσο και στην διοικητική της δομή δεν μπορεί να προσλαμβάνει μεθοδολογίες μικροοικονομίας και μακροοικονομίας, υποτάσσοντας το ανθρώπινο πρόσωπο στις σκοπιμότητες κερδοφόρων επιχειρήσεων. Η Εκκλησία επενδύει όχι σε οικονομικές τράπεζες, αλλά στην Αγία Τράπεζα. Τούτο σημαίνει πως με κέντρο τον Χριστό βασική επένδυση της Εκκλησίας είναι η σωτηρία του λαού του Θεού και όχι οι στοχοθεσίες μη κυβερνητικών οργανώσεων ή ακόμα σύγχρονων, απρόσωπων και πολυδύναμων ανώνυμων εταιρειών.

Στις μέρες μας παρατηρείται εκκοσμίκευση στην ποιμαντική και κοινωνική Θεολογία. Κύριο αίτιο αυτού του φαινομένου είναι η ανάπτυξη και η καλλιέργεια ποικιλόμορφων τύπων εγωισμού. Με στόχο το την επίτευξη του έργου της ποιμαντικής και κοινωνικής εκκλησιαστικής μέριμνας στο επιτελούμενο έργο υπέρ των ανθρώπων και της κοινωνίας, προσλαμβάνονται διαστάσεις προβολής ή ακόμα και κέρδους. Η πρόσληψη αυτή φέρει μια δυναμική όχι μόνο της διαφημιστικής προβολής του έργου, αλλά παράλληλα λαμβάνει προεκτάσεις που παράγουν αλλοίωση στην ποιμαντική και κοινωνική μέριμνα και μετατρέπουν την Εκκλησία σε φορέα κοσμικής εξουσίας. Έτσι, η Εκκλησία προσδιορίζεται από ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας, των ανθρώπων και του κόσμου σαν ένα είδος ανθρωπιστικού οργανισμού ή κοινωνικού ιδρύματος ή το χειρότερο ως ένα ίδρυμα με προνοιακές υποχρεώσεις. Δυστυχώς, η Εκκλησία μέσω του κοινωνικού και ποιμαντικού της έργου, σε κάποιες περιπτώσεις λόγω της αδυναμίας των προσώπων που χειρίζονται τα θέματα της ποιμαντικής και κοινωνικής θεολογίας, καταφάσκει σε αυτή την κοσμική προβολή.

Η μέριμνα του κόσμου στρέφεται πάντα στην χρήση όλων των δεδομένων που διασφαλίζουν μια άνετη και όμορφη ζωή. Το έργο της Εκκλησίας είναι άλλο. Η υπέρβαση του θανάτου. Όταν ο άνθρωπος καταφέρει να παιδαγωγηθεί σε αυτή την υπέρβαση τότε κάθε άλλο πρόβλημα βρίσκει την λύση του. Ουσιαστικά στην Εκκλησία μαθαίνουμε να πεθαίνουμε με την βεβαιότητα ότι ο θάνατος άγει σε ζωή

και μάλιστα αιώνια. Στην αντίληψη του κόσμου ο θάνατος ξεορκίζεται. Στην Θεολογία της Εκκλησίας ο θάνατος συνυπάρχει στην ζωή και κυοφορεί μια καινή Ζωή.

Η εκκοσμίκευση στην Εκκλησία γεννά μια αγχωτική προσπάθεια απόδειξης ότι η Εκκλησία ζει. Σε αυτή την προσπάθεια δήλωσης μιας ζωντανής παρουσίας, επιχειρείται η ποιμαντική και κοινωνική προσέγγιση του κόσμου. Επιχειρεί δηλ., ο θεολογικός λόγος να πείσει ότι η Εκκλησία είναι ζωντανός τόπος με στόχο να πεισθεί ο κόσμος να προσεγγίσει την Εκκλησία. Όμως δεν υπάρχει μεγαλύτερη εκκοσμίκευση από την αγχωτική προσπάθεια της πειθούς, για να εμφανιστεί ζωή στην πηγή της Ζωής. Πρακτικά τούτο εμφανίζεται με τις πολλαπλές ανούσιες δράσεις των εκκλησιαστικών χώρων. Ανούσιες όχι υπό την έννοια ότι αποδεικνύονται ανεπαρκής, αλλά υπό την έννοια ότι η επάρκεια αφορά τον κόσμο και την κοσμικότητα που φέρει ως φορτίο. Πολλά παραδείγματα μπορούν να καταγραφούν σε αυτή την λάθος ποιμαντική και κοινωνική θεολογία και πρακτική. Δράσεις, διαλέξεις, εστίες, ομιλίες, χοροί, θεατρικά δρώμενα, εκδρομές, συνεστιάσεις κ.α. καταφέρνουν να συγκεντρώσουν περισσότερο κόσμο από την ευχαριστιακή σύναξη της Κυριακής. Και φυσικά το ρώτημα που εγείρεται είναι καθοριστικό: Μια ποιμαντική και κοινωνική θεολογία με κέντρο τον άνθρωπο ή μια ποιμαντική και κοινωνική θεολογία με κέντρο Χριστόν τον Αναστάντα; Δυστυχώς η απάντηση, δια της σύγχρονης πρακτικής, οδηγεί σε μια ποιμαντική και κοινωνική μέριμνα με πλήθος ουμανιστικών στοιχείων που κέντρο είναι ο άνθρωπος και ο Χριστός παρουσιάζεται ως δορυφόρος του ανθρώπου. Περιφερειακό πρόσωπο ο Χριστός και κεντρικό πρόσωπο ο άνθρωπος. Σε αυτόν τον προβληματισμό ξεχνιέται ότι ο Θεάνθρωπος Χριστός είναι το απόλυτο κέντρο της ποιμαντικής και κοινωνικής Θεολογίας. Είναι ο μόνιμος προσανατολισμός και το μόνιμο κέντρο αναφοράς. Το «*ἴδε ὁ ἄνθρωπος [3]*» που παρουσιάζει τον Χριστό στο απόλυτο της παρουσίας Του υπέρ του ανθρώπου, γίνεται λανθασμένα «*νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν [4]*» σε περιβάλλον συσχηματισμού με την κοσμική βούληση του κόσμου.

Σε αυτή την λογική, η πρόσληψη του κόσμου δεν μεταβαίνει σε θεραπεία και απέχει από τον αγιασμό. Όσο και αν η ποιμαντική και κοινωνική μέριμνα συγκεντρώνει κόσμο στις αίθουσες των ναών για ομιλίες, διαλέξεις και γιορτές, αγιαστικό αποτέλεσμα δεν μπορεί να υπάρξει αν ο στόχος δεν προσανατολίζεται στο θυσιαστήριο της Εκκλησίας. Ο λαός της Εκκλησίας εμφανίζεται στην λατρευτική ζωή της. Όσο εκεί δεν προσμετράται ουσιαστικό αποτέλεσμα παρέχεται η βεβαιότητα υπάρξεως εκκοσμικευμένων σχημάτων Θεολογίας και κατ' επέκταση ποιμαντικού και κοινωνικού έργου. Ο κόσμος προσλαμβάνει τους ανθρώπους-λαό για να τους κολακεύσει, για να τους κάνει να διάγουν ευχάριστα, για να τέρπονται

και να χαίρονται με κοσμικά στοιχεία που διαμορφώνουν μια ζωή κενή. Η Εκκλησία οφείλει να προσλαμβάνει τους ανθρώπους-λαό για να τους αγιάσει, για να τους κάνει να διάγουν οσιακά, για να τέρπονται και να χαίρονται με την Δόξα του Χριστού που διαμορφώνει μια ζωή καινή.

Η ποιμαντική και κοινωνική Θεολογίας, δεν αποτελεί λαοκρατικό εργαλείο της Εκκλησίας για να προσεγγίσει την κοινωνία των ανθρώπων. Σαφώς, στην ίδια λογική δεν αποτελεί εργαλείο για δημοφιλή προγράμματα που θα ενθουσιάσουν τον κόσμο με στόχο να τον προσελκύσουν σε διάφορες κοινωνικές παροχές. Με δεδομένες αυτές τις αρχές, η όποιου τύπου εκθέσεις πεπραγμένων της ποιμαντικής και κοινωνικής διακονίας είναι ένας τρόπος επιβεβαίωσης στον αν και κατά πόσο η ποιμαντική και κοινωνική μέριμνα επιτυγχάνει το στόχο της. Δυστυχώς η ίδια η ύπαρξη τέτοιων εκθέσεων αποδεικνύει απόλυτα την αποτυχία, καθόσον η Εκκλησία προσαρμόζεται σε εκκοσμικευμένες μεθόδους καταμέτρησης στόχων, αποτελεσμάτων, ζημίας και κέρδους. Η ποιμαντική και κοινωνική Θεολογία της Εκκλησίας οφείλει να θυσιάζεται υπέρ του λαού και κάθε ανθρώπου προσωπικά.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[1] Β' Κορ. 6,10.

[2] Α' Τιμ. 2,4.

[3] Ιω. 19, 5

[4] Ιω. 19, 7

<https://bit.ly/2Z1e3Rb>